

Vadovėlio „Muzika“ 7 klasei rankraščio turinio RECENZIA

12-02-15

I. BENDRA INFORMACIJA

Pavadinimas	Muzika	Leidykla	Šviesa
Autorius	Rasa Malikėnienė	Paskirtis	Muzikos vadovėlis 7 klasei

II. BENDRAS VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO APIBŪDINIMAS.

Vadovėlis „Muzika“ 7 klasei plėtoja muzikos pažinimo klausimus numatytus pagrindinio ugdymo antrojo koncentro 7-8 kl. bendrojoje programoje. Vadovėlis yra tikslingai orientuotas į muzikos mokymo 7 klasėje specifika: metodus, moksleivių amžių, interesus ir kt. Vadovėlio metodinė koncepcija šiuolaikiška ir patraukli. Turinio išdėstymas nuoseklus ir logiškai pagrįstas. Pristatomos 25 temos (keturiuose skyriuose), kurios integruoja su kitų dėstomų dalykų tematika, atskleidžiami bei gretinami paaugliams aktualūs akademinės ir populiariosios muzikos pavyzdžiai, pasaulio pažinimo klausimai bei nagrinėjamos šio amžiaus grupės mokiniams patrauklios temos apie muziką ir jos sąsajas su kasdieniu gyvenimu. Vadovėlio turinį sudaro keturi skyriai: 1 skyrius skirtas 5-6 klasėje įgytų žinių ir patirties kartojimui, 2-asis- muzikos kūrinų formų pažinimui, 3 skyrius – apžvelgia muzikos ir technologijų sąsajas, 4 skyrius skirtas populiariosios muzikos pažinimui ir vertinimui. Kiekvienas skyrius pradedamas įvadu ir baigiamas apibendrinančia pamoka, kur sudaromos galimybės mokinimas pasitikrinti savo žinias, įsivertinti, apibendrinti. Vadovėlio pabaigoje pateikiama pagalbinė medžiaga „Mokymosi žingsniai“ kuriuose paaiškinama kaip apibūdinti bei vertinti muzikos kūrinį, kaip savarankiškai parengti pristatymą ar sukurti muzikinę laiko juostą. Siūloma iliustruoti piešiniais, maketais, rankdarbiais, nuotraukomis, naudotis informacinėmis technologijomis. Pasiūlomas būdas kaip planuoti ilgalaikę užduotį, kaip kūrybiškai ją atlikti. Pateikiamas išsamus pasiūlymas kaip vertinti pristatymą. „Mokymosi žingsniuose“ mokiniai mokomi apmąstyti tikslą, planuoti laiką ir veiklas, įsivertinti savo veiklos rezultatus.

Pagrindiniai vadovėlio koncepcijos principai: šiuolaikinės ir akademinės muzikos gretinimas patraukliomis veiklos formomis, aktyvus bei kūrybinis mokymosi pobūdis, orientacija į savos muzikinės kultūros pažinimą, sociokultūrinis muzikinės veiklos kontekstas. Vadovėlyje dėstoma medžiaga grindžiama atitinkamomis vaizdinėmis iliustracijomis, praktinės muzikinės veiklos pavyzdžiais, kūrybinėmis idėjomis. Tai, tikėtina, įtakos mokinių akademinį žinių suvokimą ir įsisavinimą patrauklaus bei žaismingo proceso eigoje. Dainavimo repertuaro pagrindą sudaro lietuvių autorių kūriniai ar užsienio autorių dainos lietuviškais tekstais ir lietuvių liaudies dainų pavyzdžiais. Kiekvienos pamokos turinyje pateikiamos nuorodos ar papildomos užduotys gabesniems ar labiau muzika besidomintiems ugdytiniams. Mokinys naudodamasis vadovėliu gebės mokytis tiek pamokoje, tiek savarankiškai namuose. Mokytojas ras idėjų ir kūrybinių minčių temų plėtojimui, mokinių saviraiškai. Visa tai teigiamai išskiria šį vadovėlį iš kitų šiuo metu naudojamų mokyklose vadovėlių tarpo.

Vadovėlio rankraštis atitinka pagrindinius reikalavimus:

- 1) Vadovėlis yra skirtas konkrečiam ugdymo koncentriui – septintai klasei, kurioje tęsiama 5-6 klasėje įgyta muzikinė patirtis, bei plėtojami pažinimo klausimai reikalingi tolimesniam muzikiniam ugdymui(-si). Vadovėlio turinys yra orientuotas į besimokantįjį - atitinka 7-oko amžiaus grupės ypatumus ir poreikius, yra šiuolaikiškas bei patrauklus.
- 2) Vadovėlis turi tinkamą mokymuisi metodinę sąrangą (medžiagą Bendrosiose programose apibrėžtam ugdymo turiniui perteikti, užduotis žinioms ir gebėjimams įgyti, priemonės pažangai ir pasiekimams įsivertinti). Jame pateikiama aktuali vaizdinė, informacinė medžiaga. Ugdomi ne tik muzikiniai gebėjimai, bet ir gebėjimas naudoti įvairias mokymosi strategijas. Vadovėlio struktūra, medžiagos pateikimo būdai padeda mokiniams mokytis.
- 3) Atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės

priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu. Nemažas dėmesys skiriamas tautinės savimonės bei tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui. Savo pilietinį, kultūrinį ir tautinį tapatumą saugoti ir stiprinti padeda rėmimasis savo tautinėmis tradicijomis, kultūriniais, muzikiniais pavyzdžiais. Vadovėlio turinys atitinka pagrindines demokratinės visuomenės vertybes ir neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisiniams aktams.

II. VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO VERTINIMO ASPEKTAI

1. Vadovėlio tinkamumas mokyti

Kriterijai	Vertinimas	Vertinimo pagrindimas
Pateikiamos medžiagos pritaikymas siekiant Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių pasiekimų	<p>Vadovėlis atitinka Bendrąsias programas, jam būdingas kūrybiškas bei šiuolaikiškas akademinų žinių perteikimas, integruotas praktine muzikine veikla.</p> <p>Vadovėlis atitinka numatomus mokinių pasiekimus</p>	<p>Vadovėlis atitinka Bendrąsias programas. Užduotys skirtos muzikinės kompetencijos ugdymui: teorinių žinių, muzikavimo įgūdžių, bei vertybinių-kultūrinių nuostatų formavimui. Vadovėlyje pateikiamos 25 temos, jungiamos į keturis skyrius, kuriuos vienija bendra ašis – akademinės ir populiariosios muzikos gretinimas.</p> <p>Vadovėlis apima šių nuostatų ir gebėjimų ugdymą:</p> <p><u>Nuostatos</u> Suvokti muzikos paskirtį bei reikšmingumą, vertinti muzikinį palikimą, puoselėti asmeninį muzikinį kūrybiškumą, gerbti muziko profesiją. Puoselėti ir lavinti muzikavimą. Skaityti natų ir žodinius tekstus, atlikti muzikines užduotis, klausytis muzikos įrašų su tikslu analizuoti ir vertinti juos naudojant asmeninius potyrius bei muzikinę patirtį, lyginti muzikos kūrinių tematiką su savo gyvenimo realijomis, gerbti savo ir kitą kultūrą. Mokyti naudojantis informacinėmis technologijomis, surasti reikiamą informaciją, sisteminti ją ir parengti pristatymą. Ugdyti savo komunikacinius, viešojo klabėjimo gebėjimus.</p> <p>Vadovėlio medžiaga siekiama visuminio mokymosi krypties, kai muzikos mokymasis paremtas žinių praktiniu pritaikymu saviraiškinėje veikloje.</p> <p><u>Muzikiniai gebėjimai</u> <i>Dainavimas.</i> Vadovėlio muzikiniame repertuare siūlomos dainos, iliustruojančios šiame ugdymo koncentre išmokstamus muzikos pažinimo aspektus (pvz. muzikos formas, šokių charakterius, kino filmų, miuziklų ištraukos) <i>Grojimas.</i> Muzikos grojimo užduočių vadovėlyje nėra numatyta, bet yra galimybė muzikavimo užduotis pritaikyti prie esamo muzikos inventoriaus - t. y. dainuojamus kūrinius pagroti fleitomis, gitaromis, perkusininiais instrumentais, suskurti pritarimą ir t. t. Siūloma atlikti muzikines ištraukas, dainas iš dainavimo repertuaro grojant jas, arba ritmiškai pritariant joms ostinatiniu principu. <i>Muzikos klausymasis.</i> Muzikos klausymuisi</p>

		<p>parinktas repertuaras, iliustruojantis ir padedantis suvokti įvairių stilių ir žanrų kūrinius (pvz., įvairių stilistinių laikotarpių, formų kūriniai, įvairių šiuolaikinės menų media muzikos pavyzdžiai: miuziklai, kino filmų takeliai ir k.t.) ir tinkamai vartoti atitinkamas muzikos kalbos sąvokas. Repertuaro kiekybė priklauso nuo kiekvieno mokinio pajėgumo ir galimybių. (Pateikiamos papildomos nuorodos klausymuisi internete.)</p> <p><i>Muzikos pažinimas.</i> Muzikos rašto pagrindų įtvirtinimas, studijuojant muzikos kūrinių formas, šiuolaikinius muzikos kūrybos pavyzdžius. Žinios plėtojamos atliekant kūrybines užduotis, integruojant IKT rekomenduojamas programas, vykdant klasės projektus.</p>
Atitikimas Bendrosiose programose apibrėžtai dalyko turinio apimčiai	Vadovėlis atitinka bendrosiose programose apibrėžtoms muzikos dalyko turinio apimčiai	Vadovėlio turinio planavimas grindžiamas aiškiu mokymosi tikslų ir uždavinių supratimu. Visa vadovėlio medžiaga suskirstyta į keturis skyrius su įvadine bei apibendrinančia medžiaga ir jungia 25 atskiras temas, kurioms keliami muzikos teorijos bei raiškos uždaviniai. Kiekvienoje temoje nurodomi informaciniai šaltiniai ir patrauklios žinių turtinimo galimybės, vadovėlio gale pateikiami pasiūlymai kūrybinei projektinei veiklai, „Mokymosi žingsniai“ rekomenduoja muzikos kūrinių vertinimo modelį, teminio pristatymo ar plakato parengimo planą, muzikinės laiko juostos atlikimo idėjas.
Sąsajos su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais	Stiprios ir logiškos sąsajos	Medžiaga išdėstyta vadovėlyje taip, jog vis sugrįžtama prie ankstesniame konkrečiame 5-6 kl. išmoktų dalykų, taip pat nuosekliai jungiamos vadovėlio temos, jos praturtinamos sudėtingesnio lygmens naujomis formuluotėmis arba vis kitais pavyzdžiais, kas skatina sąvokų ir pavyzdžių įvairių kontekstų pažinimą. Dėstymas, kai pateikiama nauja medžiaga yra siejama su jau išmokta medžiaga, laiduoja mokinių saugumo jausmą ir didina mokymosi motyvaciją.
Užduočių ir veiklų įvertinimas	Užduotys ir veiklos skatina muzikinių kontekstų pažinimą, mokinių kritinį mąstymą, diskusijas, kūrybišką probleminių klausimų sprendimą.	Mokinys skatinamas savarankiškai ir kritiškai mąstyti (pvz. kiekviena muzikos pažinimo tema pradedama nuo klausimų, kurie skatina mokinio individualios patirties apmąstymą, pamokoje „Foninė muzika“ pateikiama užduotis reikalaujanti savęs stebėjimo ir savo asmeninių potyrių įvertinimo). Spręsti problemas kartu su klasės draugais (įvairios kūrybinės užduotys grupėse), diskutuoti, kūrybiškai atlikti užduotis (pvz. įgyvendinti projektus, juos pristatyti temomis „Populiarus dainininkas“ „Žinomas roko ar popmuzikos atlikėjas“ ir k.t.).

<p>Tekstinės ir vaizdinės informacijos tinkamumas skirtingiems mokinių poreikiams, mokymo(si) stiliams, amžiaus tarpsniui ir pan.</p>	<p>Medžiagos išdėstymo modelis tinka įvairiems mokymosi stiliams, skirtingiems poreikiams ir amžiaus tarpsniui</p>	<p>Vadovėlyje pateikiamos užduotys ir veiklos tinkamos ugdymo diferencijavimui, įvairių poreikių mokiniams. Medžiagos išdėstymas apima pagrindinius BUP numatytus pasiekimus, specialiųjų užduočių pagalba skatinama mokymosi mokyti kompetencija. Siūlomos užduotys įvairioms socialinėms formoms – individualiai, poromis ar grupėmis. Medžiaga įvairi, tinka įvairiems mokymosi stiliams: vizualiniam, audialiniam, kinestetiniam. Medžiaga aktualiai amžiaus tarpsniui, paimta iš mokiniams pažįstamo konteksto, orientuota į jų patirtį. Temos pradžioje pateikiami uždaviniai orientuoja į pagrindinius pasiekimus, siūloma ir sunkesnių ir lengvesnių užduočių. Individualizuojant galima kai kurių užduočių atsisakyti, arba atvirkščiai jas plėtoti.</p>
<p>Kalbos aiškumas ir logiškumas</p>	<p>Kalba aiški ir logiška, atitinka šios amžiaus grupės mokinių ypatumus.</p>	<p>Nurodymai ir informacija pateikiami taisyklinga, besimokantiems suprantama kalba.</p>
<p>Pateikiamų iliustracijų tinkamumas ugdyti mokinių žinias ir gebėjimus</p>	<p>Vaizdinė medžiaga panaudojama tinkamai</p>	<p>Visa mokomoji medžiaga pateikiama vaizdžiai ir aiškiai akcentuojant mokiniui svarbiausius dalykus. Parenkant vaizdinę medžiagą, vadovaujama principu, kad iliustracijos nėra tik knygos puošybos elementas. Kiekviena iliustracija teikia savarankišką informaciją. Todėl kiekviena vadovėlio iliustracija atlieka vieną iš trijų funkcijų: 1) yra savarankiškas informacijos šaltinis; 2) papildo, pratęsia pateikiamą muzikinę informaciją; 3) vaizdžiai iliustruoja, paaškina dėstomas mintis, skatina kontekstų pažinimą. Vadovėlyje pateikiama daug patrauklių ir informatyvių nuotraukų, paveikslų, grafinių muzikos iliustracijų.</p>
<p>Dalykinis tikslumas</p>	<p>Vadovėlis dalykiškai tikslus</p>	<p>Medžiaga tiksli, dalykinių klaidų nepastebėta.</p>

2. Vadovėlio tinkamumas bendrosioms kompetencijoms ugdyti.

- 2.1. Pateikiama medžiaga ir informacija skatina mokinių susidomėjimą, motyvuoja norą ieškoti, pažinti ir mokytis.
- 2.2. Informacinis aparatas, sąvokų žodynelis, užduočių formuluotės sudaro sąlygas mokiniui dirbti savarankiškai. Tai skatina ir vadovėlio koncepcija. Jis tinka mokyti mokytis, skatina atrasti bei plėtoti muzikos pažinimo klausimus patiems.
- 2.3. Kiekvienoje temoje pateikti apibendrinimo klausimai, įsivertinimo užduotys skatina mokinius stebėti ir apmąstyti savo pažangą, savarankiškai ieškoti papildomos medžiagos internete.

- 2.4. Vadovėlyje pateikta medžiaga pritaikyta komunikavimo kompetencijai ugdyti. Pateikta tekstinė ir vaizdinė informacija kelia smalsumą, susidomėjimą, yra aktuali, orientuota į artimiausią, labiausiai pažįstamą aplinką, asmeninę kiekvieno patirtį. Užduotyse ir klausimuose skatinami mokinių viešojo kalbėjimo įgūdžiai, nuomonės formulavimo ir pagrindimo principai. „Mokymosi žingsniuose“ pateikiama pagalbinė medžiaga padėsianti mokiniui mokytis savarankiškai.
- 2.5. Pažinimo kompetencijai ugdyti skirtos užduotys skatinančios domėtis naujais dalykais, kryptingai ieškoti informacijos, nagrinėti bei kritiškai vertinti akademinės ir šiuolaikinės muzikos kūrinius.
- 2.6. Socialinės kompetencijos ugdymas grindžiamas mokėjimu klausytis, tolerantiškai vertinti kito asmens nuomonę. Grupinės ar komandinės veiklos užduotys skatina bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, atskleidžia iniciatyvumą, kūrybinių idėjų bei organizacinius įgūdžius.
- 2.7. Ilgalaikės kūrybinės užduotys skatina kūrybiškumą, mokinių asmeninio pažinimo bei tobulėjimo aspektus, skatina savarankiškai priimti atsakomybes planuojant užduoties rengimo laiką, išpildymo bei atlikimo priemones.

Išvados:

Pateiktas vertinti vadovėlis „Muzika“ 7 klasei iš esmės atitinka *Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo* (Žin., 2009 Nr. 61–2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus. Vadovėlio medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtas muzikos dalyko turinio apimtį ir mokinių pasiekimus. Gera vadovėlio struktūra, vadovėlis neperkrautas teorine medžiaga, tinkamai išryškinamos sąvokos, išryškinami svarbiausieji dalykai, aktualiausia informacija, skatinama mokinių motyvacija, kūrybiškumas ir saviraiška, įsivertinimas bei refleksija.

Daug įvairaus pobūdžio užduočių: kūrybinių, projektinių, darbo su laiko juosta bei internetiniais šaltiniais. Užduotys ir veiklos skatina bendrauti, rengti muzikinius projektus, domėtis muzikos kūriniais, ugdo kūrybiškumą, išraišką, vertybines nuostatas. Tekstinė ir vaizdinė informacija, užduotys skatina mokinius savarankiškai tyrinėti ir mokytis. Mokiniai turi galimybę rinktis įvairias veiklas ir strategijas. Ryški integracija su kitais mokomaisiais dalykais (istorija, lietuvių k., matematika, daile, choreografija, informacinė technologija).

Vadovėlio medžiaga leidžia mokiniams gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti, nustatyti, kaip pavyko įgyvendinti mokymosi uždavinius.

Taigi vadovėlis pritaikytas mokymosi mokytis ir kitoms bendrosioms mokinių kompetencijoms ugdyti, todėl rekomenduojamas leidybai.

Recenzijos autoriaus vardas ir pavardė: Lina Viršilienė

Parašas

Data: 2011 m. gruodžio 23 d.